

Algemene beschouwingen Raad Dalfsen

Perspectiefnota 2022-2025 en Investeringsplan 2022-2025

ChristenUnie

Reactie op de Perspectiefnota 2022-2025

Zo'n tien jaar geleden werd de Perspectiefnota ingevoerd als politiek hoogtepunt van het jaar. Deze behandelen we in juni en geeft een doorkijk naar de begroting eind van het jaar. In juni maken we als raad dus al keuzes, die het college dan in de begroting voor de komende jaren kan verwerken.

Het is niet toevallig dat we in juni de Perspectiefnota behandelen. Normaal gesproken heeft het Rijk dan bekend gemaakt via de meicirculaire hoeveel geld wij van het Rijk mogen meenemen in de begroting. Dan weten we de speelruimte voor eventueel nieuwe plannen of weten we hoeveel we moeten bezuinigen. Dat vormt dus de basis voor de keuzes die wij maken.

Helaas hebben wij pas afgelopen donderdag 24 juni, de uitwerking van de meicirculaire gekregen. Wat ons betreft is het onacceptabel dat we als raad de circulaire van 31 mei zo laat ontvangen. We vragen u er op toe te zien dat de raad deze voortaan eerder beschikbaar heeft. **1**

Door de Tweede Kamer verkiezingen dit jaar bestaat veel onduidelijkheid over hoeveel geld er naar de gemeente gaat de komende jaren.

De tekorten van de jeugdzorg voor gemeenten worden incidenteel gecompenseerd. Dat geeft lucht. Maar we zijn er nog niet. Het kan nu incidenteel ingeboekt worden, hopelijk komen er structureel mogelijkheden. **2**

Er is nog veel onduidelijkheid en deze Perspectiefnota bevat wat ons betreft veel te veel PM posten. Dat roept vragen op: Willen we dit bekijken vanuit een kikkerperspectief? Gaan we door de knieën? Geven we toe aan allerlei bezuinigingsopdrachten? Of kijken we vanuit vogelperspectief? Vliegen we er hoog overheen en kijken we alleen naar de lange termijn?

Het woord perspectief heeft ook een andere diepere waarde en een positieve weerklank. Perspectief in de zin van hoop, van licht aan het eind van de tunnel.

En vanuit dat oogpunt willen wij ernaar kijken, met beide benen op de grond, realistisch. Positief; vanuit het oogpunt dat we de positie van Dalfsen waar mogelijk kunnen en willen verbeteren voor onze inwoners. Het is vooral dát perspectief waaraan onze inwoners, bedrijven en instellingen behoefte hebben.

Dalfsen heeft het voorzieningenniveau goed op orde en dat willen we ook zo houden. Ondanks de coronacrisis heeft Dalfsen niet stilgestaan. Dalfsen is blijven groeien. De verwachting is dat deze ontwikkeling doorzet. Wij willen aandacht houden voor de menselijke maat en verder bouwen aan een aantrekkelijke en duurzame gemeente.

We willen de focus houden op herstel na corona, we willen blijven investeren in een gemeente die aantrekkelijk is voor bedrijven en ondernemers, (het centrumplan is een goed voorbeeld), een aantrekkelijke buitenruimte heeft, goed bereikbaar is, nieuwe woonwijken en meer groen.

De druk op de woningmarkt is erg hoog, ook in Dalfsen. We willen snel woningen bouwen met aandacht voor kwaliteit en betaalbaarheid. We zijn blij met de recente grondaankoop in Hoonhorst met name om ook de kleine kernen leefbaar te houden en aantrekkelijk voor jonge mensen. Vergeet daarbij Oudleusen niet. In Lemelerveld zijn na de laatste uitgiftes nauwelijks bouw kavels voor de particuliere sector meer beschikbaar.

1. Zoals u weet is Gemeentebelangen sinds jaar en dag voorstander van een sluitende begroting. De vele PM posten geven veel onduidelijkheid en daarom is het moeilijk kijken naar de toekomst maar we willen zeker wegblijven van het onder toezicht komen van de Provincie.

2. Wij zijn als Gemeentebelangen niet bereid om op dit moment de gemeentelijke belastingen te verhogen. Dit is volgens ons nu niet nodig gezien de recente ontwikkelingen conform de meicirculaire.

Het lijkt ons goed om te kijken naar de kostendekkendheid van de passantenhaven en de hellingbaan.

We denken structurele inkomsten te genereren door de mogelijkheid om recreatiewoningen te legaliseren voor permanente bewoning **3** en de verhuur van ruimtes in het gemeentehuis.

Incidenteel geld inzetten voor onderzoek is akkoord om uit te zoeken of het structureel geld kan opleveren.

3. Ook al zijn veel voorzieningen geen wettelijke taak van de gemeente, we vinden sport, welzijn, cultuur en Kulturhusen belangrijk voor de leefbaarheid. Het onderzoek naar de wijze waarop sporthallen, bibliotheek, zwembaden en Kulturhusen in stand blijven, is al in gang gezet en we zijn benieuwd naar de uitkomsten. We zien op dit moment geen noodzaak om de subsidies te verlagen op het gebied van sport en cultuur.

4. Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte en verkeersveiligheid is goed. Onze openbare ruimte is het visitekaartje van Dalfsen. Het blijft heel belangrijk om de bermen bij bochten en kruisingen goed te blijven maaien om de veiligheid te waarborgen. We krijgen als raad in het najaar de nota IBOR (integraal beheer openbare ruimte) en dan zullen we zeker onze mening geven over de uitkomsten en of het nodig is om het ambitieniveau te verlagen..

5. Klimaat- en duurzaamheid willen we goed blijven faciliteren. We kunnen de dure investeringen wellicht wat temperen, maar we willen de vaart er in houden. We willen voorkomen dat Dalfsen met allerlei dure pilots waarvan het rendement onduidelijk is, mee gaat doen. De 'duurzame dorpen' hebben een eigen budget, is bekend wat zij daar precies mee doen? **4** Als er goede ideeën zijn of komen dan blijven we graag op de hoogte.

6. We werken o.a. via het sociaal domein aan een veerkrachtige samenleving en bieden een vangnet voor wie dat nodig heeft. Wel willen we de lokale regelingen tegen het licht houden, kritisch blijven volgen en besparen waar dit mogelijk is. Standaard waar het kan, maatwerk waar nodig. Het programma 'Grip op sociaal domein' begint nu vruchten af te werpen. Het is onbespreekbaar dat mensen tussen wal en schip raken. Arm mag niet armer worden.

7. Wij zijn bereid structurele bedragen incidenteel te dekken uit de Algemene Reserve. Als voorbeeld noemen we het (groot) onderhoud van wegen. We vragen de nadere voorwaarden uit te werken zodat we hiermee de structurele lasten verlagen. **5**

8. Specifieke wensen zijn wat ons betreft op dit moment niet van toepassing. Er zal eerst duidelijkheid over de PM posten moeten komen, zodat we later in het jaar richting de Begroting meer duidelijkheid krijgen over de ontvangsten en uitgaven.

We willen meegeven dat naar aanleiding van uw antwoord op de technische vraag over Zero Based begroten deze 50.000 euro geschrapt kan worden. **1** Tevens vinden we de investering voor 300 laptops onnodig met 200 (incl. buitendienst) werknemers. Dat er een paar op reserve liggen is prima maar 100 lijkt overbodig. Over 3 jaar zijn ze weer verouderd. **2**

Dat brengt ons bij de werkplekken in het gemeentehuis. Die zijn dit jaar bijna niet gebruikt en de post van 250.000 euro voor nieuw meubilair kan wat ons betreft vervallen. **3** Wij willen dit nader bekijken zodra bekend is hoe de werkplekken na coronatijd worden ingericht. We blijven graag op de hoogte van het verhuren van ruimtes aan derden en wat het aan structurele inkomsten oplevert. **6**

De voogdijregeling wordt afgeschaft en er geldt een nieuw woonplaatsbeginsel. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de jongeren die buiten de gemeente worden behandeld. Dalfsen blijkt een nadeel gemeente te zijn in deze systematiek. Wat betekent dit concreet voor Dalfsen en is bekend om hoeveel jongeren dat gaat? **7**

Op het gebied van duurzaamheid zien we dat er mogelijk een forse taak met de benodigde FTE's op ons afkomt. Wij willen deze handschoen best oppakken, maar alleen als daar de benodigde financiële middelen voor beschikbaar worden gesteld. **8**

De door u diverse malen gerapporteerde onderbezetting bij sommige eenheden, baren ons grote zorgen. Er dient in onze ogen sneller en adequater opgetreden te worden als personeelsleden naar elders vertrekken. Daarnaast roepen wij u op om een plan uit te werken om (nieuw) talent aan Dalfsen te binden en zo voor langere tijd te behouden. Wij zijn benieuwd waar u mee komt. **9**

De verkeersveiligheid op de N377 lijkt door de samenwerking met omwonenden te verbeteren maar het onderliggend wegennet in Nieuwleusen kan ook nog verbeteringen gebruiken. Kunt u dit na afronding van de werkzaamheden aan de N377 samen met Plaatselijk Belang oppakken? **10**

De kosten om de omgevingswet uit te voeren zijn hoger dan gedacht. Het idee was gemakkelijker en goedkoper maar het kost meer door ambtelijke inzet, onderhoud en participatie. Is hier ook een financiële bijdrage van het Rijk te verwachten? **11**

De Herijking Gemeentefonds laat vanaf 2023 een voorlopig voordeel zien, daarvan is voorzichtigheidshalve een derde ingeboekt. We zijn benieuwd hoe dat uitpakt en of het in de toekomst wel als structurele opbrengsten meegenomen kan worden.

Het is een complexe werkelijkheid geworden, een onzekere en veranderende toekomst. Wat de economische effecten van de coronacrisis worden is nog niet duidelijk maar zoals gezegd willen we blijven investeren in de toekomst van Dalfsen. We willen perspectief blijven bieden, uitzicht op betere tijden, stilstand is achteruitgang...

We willen verder bouwen aan een dynamisch Dalfsen, altijd in beweging, mee-verend en inspeland op de actualiteit en waar het goed wonen, werken en recreëren is.

De fractie van Gemeentebelangen:

Jos Ramaker, Gerard Jutten, Hans Ellenbroek, Herman Kleine Koerkamp,
Wim van Lenthe, Wim Pessink, Ingrid Kappert, Jolande Uppere en Inge Haarman

Beschouwingen bij de Perspectiefnota 2022-2025

“CDA-fractie ziet de eerste lichtstralen”

Voorzitter,

Vorig jaar was de uitspraak van het CDA tijdens de beschouwing:
“Het kan nooit zo donker zijn of het wordt wel weer licht!”

Door de vaccinaties lijken we grip te krijgen op Corona, de Nederlandse economie trekt sneller aan dan voorspeld (in het oosten zelfs nog meer dan in de rest van Nederland).

De CDA-fractie is dan ook positief gestemd en ziet de eerste lichtstralen. Specifiek voor de gemeente Dalfsen is het de meevallende meicirculaire die hier aan bijdraagt. Wij kijken vol vertrouwen (1 van onze grondbeginselen) naar de toekomst!

Allereerst dank voor iedereen die meegewerkt heeft aan de totstandkoming van deze nota.

In de inleiding van de perspectiefnota lezen wij het motto:

“We werken aan een wendbare, veerkrachtige samenleving en bieden een vangnet voor wie dat nodig heeft”

Dit past prima bij het CDA gedachtengoed, gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap.

We zijn samen verantwoordelijk voor een goed functionerende samenleving, dit kan niet zonder goede maatschappelijke organisaties en voorzieningen. Buurten, Kulturhusen, sportclubs, scholen, kerken, zorginstellingen en bedrijven zorgen voor binding en verbinding. Het vormt het cement van de samenleving. Bezuinigen op deze organisaties is funest. Dit heeft de CDA-fractie dan ook niet in gedachten. Wél is het onze taak om toe te zien hoe middelen verantwoord worden ingezet en.. of dit efficiënter en doelmatiger kan. Wij moeten samen - met deze organisaties - dichtbij inwoners staan, een toegankelijke gemeente zijn en blijven!

Als gemeenschap zijn wij verplicht om alle mensen te ondersteunen op momenten dat zij het niet alleen kunnen. Iedereen doet mee! Waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

We hebben onze groene landelijke omgeving én cultuur geërfd én te leen van de generaties die na ons komen. Dat vraagt van ons dat we onze inwoners stimuleren er zuinig mee om te gaan, om het te behouden voor de toekomst, voor onze kinderen!

Net als vorig jaar zijn we nog steeds sterk afhankelijk welke beslissingen het Rijk de komende tijd neemt over de herijking van het gemeentefonds en de aanvulling algemene uitkering Jeugdzorg. We snappen dat het moeilijk is om nu een goed meerjarenbeeld te geven.

We zien echter wel dat als gevolg van deze onzekerheden, het college erg behoudend is, weinig risico's neemt of creatief grenzen opzoekt. De CDA-fractie stelt het college voor om verantwoord de grens op te zoeken en risico's te nemen waar het rechtmatig en realistisch kan en daarmee proberen te komen tot een sluitend meerjarenbeeld. We willen daarmee de maatregelen voor onze inwoners zoveel mogelijk beperken. Dit is verantwoord, want wanneer het negatief uitpakt, hebben we voldoende reserves om dit incidenteel op te vangen. Wij zien dan ook zeker ruimte in het gepresenteerde meerjarenbeeld, zoals:

- De komende jaren zal er nog veel gebouwd worden, gezien de behoefte aan woningen en belangstelling voor industriegrond. Een opgave die voor het CDA erg belangrijk is. Betaalbare woningen voor onze jongeren, seniorenwoningen en voldoende uitbreidingsmogelijkheden voor gevestigde bedrijven. Dit geeft – in combinatie met de aantrekkende economie – ruimte in de komende jaren door meevallers uit de grondexploitatie. Incidenteel kan dit worden ingezet om eventuele tekorten te compenseren.
- Eind dit jaar krijgen we nog een voorstel voor de optimalisatie van de zwembaden. Wij gaan er van uit dat de optimalisatie een voordelig effect met zich meebrengt. (1)
- Zero based begroten. De verwachting is dat de systematiek van zuiverder ramen met ingang van 2024, een meerjarig voordeel met zich meebrengt. (2)
- De bijstelling van de prijscompensatie vindt plaats op basis van de uitgaven van de laatste 3 jaar. Wij stellen voor dit automatisme te herzien bij de invoering van 'Zero Based' begroten. Naar verwachting brengt dit eveneens een voordeel met zich mee met ingang van 2024. (3)
- Door Corona heeft thuiswerken een enorme vlucht genomen. Er is een bedrag opgenomen voor aanpassing van de kantoren/werkplek. Het is aannemelijk dat dit op termijn besparingen of opbrengsten met zich meebrengt. (4)
- Daarnaast wordt er gesproken over nieuw meubilair. Laat duidelijk zijn: arbo-technisch moet het meubilair in orde zijn. Ons voorstel is eerst het nieuwe werken/concept te evalueren en pas dan te investeren. Daarnaast wordt gesproken over de aanschaf van 300 nieuwe laptops, voor kantoorpersoneel en inhuur. We vragen het college hier nog eens kritisch naar te kijken, gezien de jaarrekening 2020 hebben wij 202 fte personeel inclusief buitendienst. (5)
- Binnenkort staat het lokale energiebedrijf op de agenda. Wij gaan er vanuit dat deze ook middelen gaat genereren die ingezet kunnen worden voor de gemeenschap. (6)
- We lezen dat er meer druk komt te liggen op het sorteren van afval. Vanaf 1 juli wordt er – mede door inzet van onze oud wethouder Maurits von Martels – statiegeld geheven op flesjes en blikjes. Wij zijn van mening dat dit een positieve bijdrage levert aan het verminderen van onze afvalberg. Om dit nog meer te stimuleren en te voorkomen dat deze flesjes en blikjes alsnog in de vuilnisbak terecht komen, dienen wij een motie duurzaam doneren in. Het betreft een stalen ring rondom de vuilnisbak, waar mensen hun flesjes en blikjes in kunnen leggen, zodat anderen ze kunnen verzamelen. (1)
- Het voorstel van het college om het saldo van 2022 ten laste te brengen van de algemene reserve kunnen wij mee instemmen. Daarnaast stellen we voor het incidenteel saldo van de jaren 2023 t/m 2025 (resp. € 75.000, € 110.000 en € 75.000) ook ten laste te brengen van de algemene reserve.

CDA-fractie durft risico's te nemen gezien de ruimte en gezonde situatie van de Gemeente Dalfsen!

Door de ruimte te benutten zoals we aangeven en hierdoor wat meer risico's te accepteren – wat volgens de CDA-fractie kan gezien onze reserves en het weerstandsvermogen – voorkomen we dat we de oplossing voor tekorten bij onze inwoners neerleggen. Kan het college deze keuze van minder behoedzaam ramen ondersteunen? (7)

Het college heeft ons gevraagd om op de volgende dilemma's te reageren en deze te prioriteren.

- Zijn wij bereid een niet sluitende begroting vast te stellen? Om niet onder toezicht van de provincie te komen willen wij toewerken naar een sluitende begroting voor 2024 en 2025. Maar zoals gezegd, vinden wij het geen probleem om dit incidenteel ten laste van de reserves te laten komen. Gezien het weerstandsvermogen van 5,8 bij de jaarrekening en de meevallende meicirculaire is dit verantwoord en rechtmatig.
- Verhoging inkomsten. Op dit moment zien wij geen aanleiding om de inkomsten te verhogen. Mocht het college met voorstellen komen om de inkomsten te verhogen dan zijn wij van mening dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen.
- Voorzieningen. Zoals aangegeven staan wij voor een gezonde samenleving en kunnen we niet zonder onze maatschappelijke organisaties en voorzieningen. Sturen op zelfredzaamheid, efficiënter en doelmatigheid werken, prima! Het functioneren mag niet in het gedrang komen! Deze organisaties en voorzieningen zijn ook de preventie aan de voorkant. Komt dit in het gedrang, dan achtervolgt ons dit altijd in een later stadium.
- Onderhoudsniveau openbare ruimte en verkeersveiligheid. De veiligheid mag niet in het gedrang komen door te besparen op het onderhoud. Een tandje minder zonder dat de veiligheid in het gedrang komt is wat de CDA-fractie betreft bespreekbaar.
- Klimaat en duurzaamheid. Het verlagen van de lokale ambities is wat de CDA-fractie betreft niet aan de orde. Temporiseren is een mogelijkheid en probeer zoveel mogelijk mee te liften met andere opgaves/kansen.
- Sociaal domein en armoede. Regelingen tegen het licht houden en beoordelen of deze bijdragen met dat wat we voor ogen hebben. Dit is een doorlopend proces, ook buiten het sociaal domein. Maar niemand mag hier de dupe van worden. Iedereen doet mee! En als het even niet lukt, is er ondersteuning vanuit de gemeente, zolang het nodig is.
- Inzetten reserves. Vorig jaar hebben wij bij het bespreken van de perspectiefnota al aangegeven dat het ratio van het weerstandsvermogen wat ons betreft minimaal 2 moet zijn. Nu zit deze er fors boven, dus ja, wij zijn bereid om de incidentele mutaties uit de perspectiefnota en de mogelijke investeringen af te boeken van de reserve ter verlaging van de structurele lasten.

Naast de onzekere inkomsten zien we in de perspectiefnota ook openstaande posten (PM) voor uitgaven staan en zijn er op korte termijn grote geldvragers. De CDA-fractie wil voorstellen om bij de begroting een gedeelte van de algemene reserve te oormerken voor deze grote geldvragers. We verwachten dat er dan meer duidelijkheid is over de structurele en incidentele inkomsten én of risico's hebben geleid tot extra onttrekkingen uit reserves. We denken dan aan onze basisscholen (het integraal huisvestingsplan onderwijs), kunstgrasvelden, het onderliggend wegennet N340 en fietspaden. Zodat we de nieuwe gemeenteraad, naast een sluitende begroting, de volgende raadsperiode voldoende ruimte geven om ook belangrijke dingen te doen voor onze inwoners. (2)

Voorzitter, de CDA-fractie heeft een voorzet gegeven voor de begroting, om een gezonde gemeente te blijven waar de zon volop kan blijven schijnen!

CDA-fractie Dalfsen

Janine Schiphorst-Kijk in de Vegte, Roel Kouwen, Wim Massier, Bert Ruitenbergh en Betsy Ramerman

Voorzitter,

Met drie bestuurlijke producten in één maand komen onderwerpen meermalen voorbij. Na de beschouwingen op “gisteren” en “vandaag” is het nu tijd om over “morgen” na te denken. Dank voor de perspectiefnota, die ons hierbij helpt.

In de ontwikkelingen, die het college beschrijft, neemt corona een belangrijke plek in. Op zich wel logisch, maar misschien zou een tekst die vandaag is opgesteld anders zijn dan twee maanden geleden. Hoewel altijd een risico van volgende golven, is het gevoel optimistisch. Maar hoe ziet de kaart na corona er dan uit voor Dalfsen?

Aandacht moeten we hebben voor de gevolgen van met name mentale gezondheid. En dan vooral voor de jongeren. Het is nog lastig in te schatten hoe zij de komende tijd het coronagerelateerde isolement verwerken. De toch al zwaar belaste jeugdzorg moeten we permanent monitoren en misschien wel creatief nadenken over tijdelijke ondersteuning door deskundigen vanuit onze eigen gemeenschappen.

Maar verder zien we het minder somber in dan in de perspectiefnota verwoord.

Zo kun je effecten van corona ook zien:

- *Diploma's van jongeren: dat zijn niet MAAR coronadiploma's, nee dat zijn diploma's gehaald in heel moeilijke omstandigheden, dus zijn het TOPdiploma's.*
- *Ook is er een groep kinderen /jongeren die meer tot rust is gekomen, weg van de stress en de sociale druk, hoor je terug van ouders.*
- *Innovaties schoten als paddenstoelen uit de grond.*
- *Thuiswerken geeft rust en minder stress bij ouders, dat zal echt wel zo blijven met 1 of 2 dagen per week thuiswerken.*
- *Minder vervoer en vervuiling.*
- *Minder woninginbraken.*
- *Herontdekken en waarderen van je eigen omgeving en land.*

Wij verwachten niet direct extra faillissementen. Natuurlijk hebben sommige sectoren het lastig, of lastig gehad. Door creativiteit en met steun van overheden is omvallen niet zo maar aan de orde. Er is – zeker met de versoepelingen van de afgelopen tijd – weer (financieel) perspectief. Het sparen van het afgelopen jaar lijkt te resulteren in besteden. Sterker nog; er dient zich een nieuw probleem aan: hoe krijgen de ondernemers voldoende goede vakmensen? Wat kan de regio Zwolle hierin betekenen? <1>

We verwachten dat ons leven binnenkort weer grotendeels is als vanouds, maar de ontwikkelingen die wij als maatschappij hebben ervaren in de coronaperiode zullen ons bijblijven en blijvend effect hebben op onze samenleving. Eén ervan is het hybride werken. Dat heeft vooral effecten op de vele beroepen, waar fysieke aanwezigheid niet noodzakelijk is. Dit heeft gevolgen voor de mobiliteit van onze inwoners. Niet meer alle dagen naar je werk reizen. Een kans om woon-werk fietsen mogelijk te maken. Dit geldt ook voor de ambtenaren van de gemeente. En daarmee heeft het vast effecten op de bezetting van het gemeentehuis. Daarnaast verwachten wij dat digitale sessies blijven, wat er voor zorgt dat meer mensen op een makkelijkere manier kunnen meedoen. En als deze sessies worden opgenomen, kunnen inwoners deze op een later tijdstip terugkijken.

We zijn enthousiast over het gekozen motto: *“We werken aan een wendbare, veerkrachtige samenleving en bieden een vangnet voor wie dat nodig heeft”*. Dit motto geeft aan dat de overheid er niet voor zich zelf is, maar dienstbaar is aan de samenleving. Het samen wonen, leven en werken in een mooi stukje Nederland, de gemeenschappen in de gemeente Dalfsen hebben we dan eerst in beeld. Inwoners zijn hierover in het algemeen erg positief en dat verdient het om hier zuinig op te zijn.

Financieel perspectief

We vinden de cijfers in de perspectiefnota zorgelijk. De eerste schrik heeft afgelopen donderdag met de doorrekening van de Haagse meicirculaire plaatsgemaakt voor een glimlach. De beleving kan snel veranderen.

Enige jaren geleden hebben we ingezet op wendbaarheid in beleid. Onze conclusie is dat dit nog steeds nodig is. Misschien wel meer dan ooit gelet op het aantal “PM”posten. Want stel je voor dat de meicirculaire negatief was uitgevallen.... Een begroting met hoge structurele lasten stel je niet zo gemakkelijk bij. Daarom een gedachte om voor de toekomst mee te nemen: wendbaarheid van beleid zou ook moeten kunnen leiden tot flexibilisering van budget. Bijvoorbeeld door van sommige budgetten af te spreken dat 10 % hiervan geen garantie is voor de jaren volgen op die waarvan de begroting al is vastgesteld. Een eigen vorm van het bekende “de trap op, de trap af”. <2>

De ChristenUnie is zich zeer bewust van de verantwoordelijkheid dat we met publiek geld werken. Daarom moeten we vasthouden aan een sluitende meerjarenbegroting, waarbij je niet gaat gokken op een “achteraf gevulde portomonnee”. En ook al is het sinds donderdag zonniger geworden, we gaan graag nader in op de door het college gestelde vragen.

Zoals we al een aantal jaren achtereen betoogd hebben, moet je eerst kijken naar de huidige lasten, nieuwe plannen en daarmee nieuwe lasten en investeringen. Pas daarna komen zaken als generieke lastenverzwaringen in beeld. <3>

De ChristenUnie heeft zich in deze raadsperiode ingezet voor zorg (“iedereen telt mee”), een duurzame toekomst en een veilige leefomgeving. Langs die meetlat geven we een reactie op de vragen of dilemma’s.

Sociaal domein

Als het gaat over het sociaal domein leggen we graag de verbinding met het motto dat het college zelf heeft gekozen; namelijk “een vangnet te zijn voor wie dat nodig heeft”. Dit betekent een warm hart naar onze naasten en tegelijk een koel hoofd. Wat echt nodig is doen; en tegelijk bijstellen waar dit kan. Het recente voorbeeld van de aanpassingen huishoudelijke hulp is hiervan een uitstekend voorbeeld. We denken ook aan de mogelijkheden tot intensiever hergebruik van hulpmiddelen. Welke mogelijkheden ziet het college voor dit soort maatregelen? <4> Laten we hierbij rekening houden met de kernpunten van ons beleid: preventie en maatwerk. En voor preventie geldt al een besparing van 5 %.

Verder vragen we het college eens te kijken naar de mogelijkheden van “Dalfsen werkt – *in de zorg*”. Nieuwe participatiemogelijkheden (b.v. nieuwkomers) inzetten als extra aanbod in de huishoudelijke hulp, vindt de ChristenUnie het onderzoeken waard. <5>

Natuurlijk verwachten we dat we in blijven zetten op “grip op het sociaal domein”. Juist hierdoor ontdek je ook bepaalde patronen die je kunt of moet aanpakken.

Duurzaamheid

Voor een duurzame toekomst blijven we ons inzetten. We doen dit om de schepping, onze leefomgeving door te geven aan volgende generaties. Als rentmeesters voelen we ons verbonden met onze Schepper.

Ontwikkelingen op duurzaamheid vinden we van groot belang. Van kleinschalige besparingen tot grootschalig duurzame opwekking van energie. Hierbij gaat het er niet om dat we koploper zijn, maar dat we resultaatgericht werken met oog voor de lange termijn. Liggen hier misschien kansen op investeringen die snel renderen? <6> We vragen juist hier aandacht voor om aan de voorkant van (plan)ontwikkelingen het participatieproces goed vorm te geven. Niet reactief, maar co-creatief. <7>

Openbare ruimte

De openbare ruimte is meestal het eerste wat we zien als we de voordeur uitgaan. Die moet er dan ook goed bijliggen. We hebben onlangs het beleidsplan IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte) vastgesteld, waarbij we het huidige onderhoudsniveau tegen maximaal dezelfde kosten de norm vinden. Veiligheid heeft hierbij de hoogste prioriteit. We zijn ook erg benieuwd in welke mate zelfbeheer door straten / wijken wordt opgepakt en waarde kan toevoegen. In dat geval mogen de operationele kosten niet verhoogd, liever verlaagd worden. Ziet het college dit ook als een te hanteren kader? <8>

Kostendekkendheid is beleid binnen onze gemeente. Het is goed dat hier concreet aandacht voor is. En we vragen ons af hoe dit met het oog op de omgevingswet uitpakt. Er doemt een wrange uitkomst op, namelijk dat de gemeente zelf structureel fors gaat bijdragen. Wat zijn het beeld en het doel van het college over (structurele) kostendekkendheid van de omgevingswet? <9>

Opnieuw is de omgevingswet uitgesteld. Ziet het college mogelijkheden en (financiële) voordelen om onze implementatie te temporiseren? Wat gebeurt er als we hier in de staart van het peleton gaan rijden? Het levert vast de komende jaren operationele besparingen op. <10>

Aanvullend stellen we voor dat we de komende tijd de indirecte subsidies in kaart brengen. Welke producten en diensten levert de gemeente die niet zo transparant in de bedrijfsvoering zijn terug te vinden? We verwachten dat hier mogelijk extra opbrengsten uit te halen zijn via passende doorbelastingen. Te beginnen met zogenaamd laaghangend fruit. Ziet het college dit ook? <11>

Aanvullend denken we dat ook overige inkomsten nog verhoogd kunnen worden. We denken dan aan diensten zoals passantenhaven en hellingbaan. Het college heeft ze blijkbaar zelf al op de korrel.

Verder investeren we aanzienlijk in digitalisering. We zien dit in de dienstverlening en in de wijze waarop ambtenaren hun digitale gereedschap beschikbaar krijgen; om plaats- en tijdonafhankelijk te werken. We steunen dit ook, maar tegelijk vinden we dat er hierbij nauwkeuriger gekeken moet worden naar optredende efficiencyvoordelen. <12>

We zien sowieso graag dat er in de breedte naar efficiency wordt gekeken. Er zijn diverse ontwikkelingen en investeringen in deze perspectiefnota te vinden, die hiervoor aanleiding geven.

- *Investeren in voorzieningen hybride werken*
- *Investeren in digitalisering dienstverlening (burgerzaken, meldingen openbare ruimte)*
- *Beleggen van contractmanagement bij ONS: in personeel of in de contracten*
- *Investeren in (hoge volume) grasmaaiers*

<13>

Het is een wat andere aanvliegroute dan het door het college beoogde zero-based begroten. Misschien wel sneller en goedkoper. Hiermee is de gedachte van zero-based begroten overigens niet van tafel.

Laten we verder eens met het rendementscriterium kijken naar de investeringsplannen. Onder andere de volgende investeringen / kosten vallen hierbij op:

- Kantoorconcept en meubilair: ingrepen in het fysieke kantoor zijn te overwegen, mits dit gepaard gaat met mogelijkheden van aanvullende verhuur en extra huuropbrengsten. <14> En het is verstandig om eerste een goed beeld op te bouwen van hybride werken.
- Vervanging van voetbalvelden (bijna 3 miljoen). Wat gaat er fout als we dit opschuiven of verder faseren? Kunnen we de betrokken verenigingen (inclusief hockey) eens met een voorstel laten komen waarbij de komende 7 jaren bijvoorbeeld maximaal X miljoen wordt geïnvesteerd? <15>
- Strategische samenwerking. Is dit niet bij uitstek een reguliere taak van college en management? Als er nuttige samenwerkingsverbanden bij moeten komen, dan kan hiervoor een raadsvoorstel worden gemaakt. <16>
- BedrijvenInvesteringsZone Dalfsen. Kunnen we er misschien beter mee stoppen? Dan kan die tijd worden gestoken in de beide economische nota's. <17>

Verder is het de vraag of we niet een deel van de investeringen naar achteren kunnen verschuiven? <18>

Ook denken we dat we best kritisch mogen kijken naar de inzet van externe bureaus. Kan er misschien meer in co-creatie van onderzoeken of externe review worden gewerkt? Mogelijk dat onderwijsinstellingen kunnen participeren bij onderzoeken; denk aan een *Win-Windesheim* constructie. <19>

We lezen over de ontwikkeling van het Centrumplan Dalfsen. Over de participatie zijn we nog niet gerust. We vragen met name aandacht voor een goede interactie met de bewoners van het gebied. <20>

Voorzichtiger zijn we op het gebied van subsidies voor sport en cultuur. We zeggen niet dat er niets mogelijk is, maar het zijn juist wel de sectoren die de afgelopen coronatijd aanzienlijke beperkingen hebben gekend. Sport kan ook een sterk preventieve functie hebben. Toch kunnen we op termijn nadenken over verlagingen, waarbij we het wel van belang vinden dat kinderen en jongeren hiervan geen schade ondervinden. Ook minima dienen op gepaste wijze ondersteund te blijven worden.

Onderzoek doen naar efficiencymaatregelen bij sporthallen, bibliotheken, zwembaden en kulturhusen, om met een lagere subsidie toe te kunnen, is altijd nuttig. Niet alles tegelijk; te beginnen met die organisaties waar de grootste kansen zijn. <21> Voor de zwembaden loopt er toch al een traject? <22>

Het sluiten van servicepunten gaat voor nu te ver. Al zien we wel dat de inzet van informatiepunten, de toenemende digitalisering en de maatwerk dienstverlening aan huis in de toekomst kansen kan bieden.

Vechtdalverbinding

Na meer dan 10 jaar voorbereiding zien we de laatste tijd de nieuwe Vechtdalverbinding ontstaan. De ChristenUnie zou het mooi vinden als we met betrokken partijen (provincie, gemeenten, aannemer) nadenken over een markante, herkenbare entree van het Vechtdal. Bijvoorbeeld zo ter hoogte van de Brandt of Ankummerdijk. Passend in het landschap en karakteristiek voor het Vechtdal. Ziet het college hier mogelijkheden voor? <23>

Afsluiting

Het lijkt ons realistisch om de meerjarenbegroting sluitend krijgen. Voor 2022 zullen we de algemene reserve moeten aanspreken, maar met alle suggesties moet het tekort voor 2025¹ te dichten zijn. Bovendien zijn er naast risico's ook nog de nodige kansen. Denk aan een verhoging uit gemeentefonds, extra bijdragen sociaal domein (jeugdzorg) en mogelijk vervallen opschalingskorting. Met deze ingrediënten lijkt het vooralsnog niet nodig om in te zetten op verhoging van lokale belastingen.

Tegelijk moeten we als gemeente alert blijven op ontwikkelingen. De ene keer valt de Euro de op kop en de andere keer op munt. Maar altijd lezen we op het (twee-euro)muntstuk "God zij met Ons". Dat bidden we ons allemaal – bestuur, organisatie en inwoners – toe.

De fractie van de ChristenUnie
Rietje Lassche, Dick van Gelder en Luco Nijkamp

¹ € 107.000 (meicirculaire) + € 160.000 (correctie op verwachting gemeentefonds) = € 267.000

Inleiding

De perspectiefnota 2022-2025. De laatste perspectiefnota alweer van deze raad. En dat in de herfst van een zeer bijzondere en voor velen onzekere tijd. Allereerst; dank aan allen die in deze tijd hard gewerkt hebben aan deze nota. Het college vraagt in de perspectiefnota om richting en stelt daarbij een aantal concrete vragen. Onze bijdrage staat dan ook in het teken van twee zaken. We kijken vooruit, naar een nieuwe periode en we kijken terug, want wat is er nu eigenlijk de afgelopen periode gebeurd?

Financiën

En om maar met de laatste te beginnen. Wij verbazen ons al jaren over de manier waarop de gemeente Dalfsen stuurt op haar inhoudelijke programma's en de daaraan gekoppelde financiën. Dat is vanuit onze hoek geen nieuwe kritiek. Als we terugkijken zien we dat we enerzijds al jaren aan het bezuinigen zijn en daarnaast belastingen aan het verhogen zijn zonder dat het ons écht duidelijk wordt waar deze coalitie nou inhoudelijk op aan het versnellen is. Telkens worden ons donkere wolken geschetst en telkens gaat daar dus ook het gesprek over. Vooral de coalitiepartijen versterken ook erg graag dit beeld. Hoe houden we financieel het hoofd boven water in plaats van hoe helpen we onze inwoners het beste is het dagelijkse gesprek. Er is de afgelopen jaren bezuinigd op verenigingen, bibliotheek, welzijnswerk, gemeentelijke dienstverlening en zo verder. Ook recent zagen we weer bezuinigingsvoorstellen (huishoudelijke hulp & logopedie) die wat ons betreft echt overhaast waren en die wij het liefst als eerste terug zouden draaien. Goed beleid maak je op inhoud en de financiën organiseer je daar vervolgens bij. Daarnaast gaat het maar weinig over het verhogen van onze opbrengsten. Wij vonden het dan ook uitermate pijnlijk om te zien dat de gemeente Dalfsen bij de besteding van de Overijsselse Coronamiddelen extreem slecht scoort. (Bron: Rekenkamer Oost-Nederland). Wij hameren al langer op de kansen die wij buiten laten liggen.

gemeente	gemiddeld bedrag per inwoner	totale verleende bedrag
Olst-Wijhe	€ 22,54	€ 411.328
Oldenzaal	€ 8,87	€ 282.275
Deventer	€ 7,66	€ 771.899
Zwolle	€ 7,16	€ 922.293
Raalte	€ 6,52	€ 245.899
Borne	€ 5,61	€ 130.805
Hengelo	€ 5,46	€ 442.877
Dinkelland	€ 5,30	€ 140.164
Ommen	€ 4,97	€ 89.468
Enschede	€ 4,88	€ 779.107
Tubbergen	€ 4,48	€ 95.314
Hof van Twente	€ 4,34	€ 152.009
Hellendoorn	€ 4,09	€ 147.040
Steenwijkerland	€ 3,83	€ 168.920
Wierden	€ 2,90	€ 70.949
Losser	€ 2,80	€ 63.618
Hardenberg	€ 2,79	€ 170.236
Dalfsen	€ 2,62	€ 74.819
Almelo	€ 2,58	€ 188.288
Rijssen-Holten	€ 2,53	€ 96.550
Zwartewaterland	€ 2,33	€ 52.943
Kampen	€ 1,70	€ 92.072
Haaksbergen	€ 1,66	€ 40.360
Staphorst	€ 1,11	€ 18.950
Twenterand	€ 0,39	€ 13.195

Ook als je kijkt naar inhoudelijke voorstellen vanuit de raad missen wij écht ambitie. Verder dan het plaatsen van een extra bankje lijkt het nooit te komen. Terwijl er in Dalfsen zoveel te doen valt. Daarover straks meer. Ik sluit dit blokje af met onze antwoorden op de vragen die gesteld zijn door het college.

Denken wij aan het verhogen van de OZB; het antwoord is nee. Denken wij aan in zijn algemeenheid verder bezuinigen. Het antwoord is nee. Is het erg om een jaarschijf een negatieve begroting te draaien; ons

antwoord is nee. Want laten we wel zijn. Dalfsen staat er goed voor. Langjarig. Met nog meer meevallers in het verschiet en een algemene reserve die meer dan gezond is. Dat betekent dat wij daar ook graag beleid op willen maken. De nieuwe raad heeft ruimte. En zou wat ons betreft die ruimte ook moeten pakken. Daarom willen wij vandaag al een tipje van de sluier oplichten welke richting wij graag zouden kiezen. Want wat ons betreft is het tijd om een aantal zaken versneld op en aan te gaan pakken. En wat ons betreft gebeurt dat na de verkiezingen dan ook met een coalitie die er zin in heeft om Dalfsen deze nare crisisjaren uit te leiden. Te herstellen wat de afgelopen jaren verloren is gegaan. Een coalitie die wat ons betreft een andere samenstelling heeft dan de huidige. Want na meer dan tien jaar deze coalitie zijn volgens ons nieuwe ideeën en invalshoeken belangrijk.

Grip op sociaal domein

Zoals gezegd. Voor ons staan de komende jaren in het teken van herstel en vooruitkijken. Herstelen wat is afgebroken en nieuwe opgaves met volle energie oppakken. Dat er financiële ruimte is, is daarbij een mooi gegeven. Wel blijft onze fractie scherp opletten. Wat ons betreft is bijvoorbeeld het gesprek over de grip op het sociaal domein nog lang niet ten einde. Wij hebben nog steeds niet de verzekering kunnen krijgen dat er niet ook in Dalfsen middelen verdwijnen door bovenmatige winsten bij instellingen. Is er ondertussen inzicht en is dit gedeeld met Follow The Money? **V1** Daarnaast betekent grip op sociaal domein wat ons betreft niet alleen grip op financiën maar ook op kwaliteit. Want krijgen de juiste mensen nu de zorg die zij nodig hebben? Een gesprek dat wat ons betreft voortdurend gevoerd moet blijven worden.

Onze keuzes voor de komende jaren

Wij zien voor de komende jaren een aantal opgaves waar we als Dalfsen extra energie op zouden moeten zetten. Een aantal komen regelmatig terug in deze raad en hebben de aandacht. Daarbij denken wij aan onze woningbouwopgave. De noodzaak om bij elke kern voor betaalbare woningen voor iedereen te zorgen. Wij denken dan aan onze opgave om te verduurzamen. CO2 neutraal worden op zo'n manier dat onze inwoners er beter van worden in plaats van slechter. En zo zijn er tal van onderwerpen die wij zouden kunnen benoemen en waar we best nog wel opmerking bij zouden kunnen plaatsen. Maar voor vandaag willen wij er drie uitlichten waar het naar ons gevoel iets te weinig over gaat in deze raad. Het gaat ons dan met name om het bestrijden van armoede, het investeren in de ruimtelijk kwaliteit van onze gemeente en het aanjagen van het culturele leven. Ik zoom daarom op deze drie zaken nader in;

Armoedebestrijding

Eén van de onderwerpen die wat ons betreft aandacht behoeft is de zorg voor mensen met een (te) kleine portemonnee. Armoede is een hardnekkig probleem dat aandacht vraagt van ons als gemeente. Armoede en (een gebrek aan) welzijn gaan vaak hand in hand. Daarom willen wij investeren in twee zaken. Ons welzijnswerk moet en kan pro-actiever. Wij willen onze gemeentelijke welzijnsorganisatie dan ook meer middelen geven om het

werk achter de voordeur te intensiveren. SAAM heeft hier goede ideeën over. Laten we hiermee aan de slag gaan. Daarnaast willen wij met de Stichting Dalfsen werkt de komende jaren meer inzetten op het naar werk helpen van mensen zonder werk. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt maar ook nieuwe groepen van bewoners zoals nieuwe Nederlanders die hulp kunnen gebruiken bij de eerste start in onze samenleving. Wij zien daarbij ook kansen door koppelingen te leggen met andere domeinen. Het is onze ambitie om op dit vlak sterker uit de coronacrisis te komen.

Ruimtelijke kwaliteit en biodiversiteit

Het gaat in de gemeentelijke politiek de laatste jaren vaak over verduurzaming. En vaak gaat het dan om energie. Maar verduurzaming is een onderwerp dat breder in elkaar steekt. Biodiversiteit is een onderwerp dat wat ons betreft vaker aan de orde mag komen. Door onze openbare ruimte maximaal in te richten en te beheren vergezeld van duidelijke doelstellingen op het gebied van biodiversiteit creëren we aantrekkelijk plekken waar de natuur goed kan gedijen. Het gaat ons dan om het herstellen van die plekken in de bebouwde kom waar bewoners in plaats van gras andere beplanting willen of om meer plekken te creëren zoals de prachtige Wadi's op de Gernermarke. Het gaat ons ook om andere belangrijke plekken in onze openbare ruimte zoals pleinen en winkelgebieden.

In het buitengebied willen we nu echt de stap zetten naar meer ecologisch bermbeheer. Dit is een verhaal van de lange adem en wat ons betreft beginnen we met het beter in kaart krijgen van de potenties en het uitbreiden van het aantal bermen waar een beheer gevoerd wordt van maaien en afvoeren. Hier liggen grote kansen om de natuur te versterken en op termijn de kosten te verlagen.

Cultuur

Het laatste onderwerp dat wij graag willen belichten is cultuur. De afgelopen jaren waren pittige jaren voor de culturele sector. Alles wat het leven net dat extra beetje jeug gaf ging niet door. En dat hebben we allemaal gevoeld. Nu de samenleving langzaam weer een beetje vooruit kan kijken vinden wij het belangrijk dat ideeën van inwoners die op er gericht zijn om naast sterker uit deze crisis, ook prettiger uit de crisis te komen de ruimte krijgen. De culturele sector speelt wat ons betreft een belangrijke rol bij onze leefbaarheid. In deze sector is veel gebeurd. De afgelopen jaren zijn er mooie ontwikkelingen geweest zoals de opening van Theater de Stoomfabriek maar hebben we toch ook vaak in deze raad moeten toezien hoe de culturele infrastructuur langzaam verbrokkelde. De kunstcommissie verdween. De financiële bijdrage aan Kunstwegen werd stop gezet. De langjarige financiële situatie van het eerder genoemde Theater is penibel. De laatste activiteit rondom de Schat van Dalfsen dateert van 2016. Wij willen investeren in onze culturele infrastructuur. Investeren in inwoners met creatieve ideeën. Niet alleen door geld ter beschikking te stellen maar ook door mensen met goede ideeën actief te ondersteunen en samen te brengen. Dat kunnen we als gemeente niet alleen en daarom komt er wat ons betreft weer een actieve commissie van makers en instellingen in onze gemeente die zich gesteund

door de gemeente in kunnen zetten voor een kunstig klimaat in Dalfsen. Cultuur is een van de bouwstenen van ontwikkelingen op economisch, sociaal en politiek niveau. Een bouwsteen die wat ons betreft onderhoud vergt.

Integrale visie op de toekomst

Dan nog iets over de wijze van begroten die uiteindelijk samenhangt met de wijze van besturen. Wij hebben het gevoel veel van ontwikkeling naar ontwikkeling, en van incident naar incident te bewegen. Maar programma's hebben raakvlakken en invloed op elkaar. Zo raakt onze woningbouw onze verkeersveiligheid en onze mogelijkheden m.b.t. het openbaar vervoer. Al jaren vragen wij om zaken als integrale verkeersvisies per kern of om een vooruitstrevender visie op openbaar vervoer. Het komt maar niet.

Mede hierdoor zijn we er opnieuw van doordrongen geraakt dat in de coalitie heel weinig ruimte wordt gelaten voor inbreng vanuit oppositie en ideeën van buitenaf. De macht van het getal regeert en dat is uitermate teleurstellend. Daarom in deze bijdrage weinig vragen voor het college. Of pogingen om geldstromen om te buigen. Die zijn de afgelopen jaren bij voorbaat kansloos gebleken. Wij hebben onze bijdrage in deze perspectiefnota vooral benut om te laten zien waar wij voor staan en om onze inwoners een beeld te schetsen van andere prioriteiten die leven in onze gemeenteraad.

Dank u wel voorzitter.

José Eilert
Leander Broere

ALGEMENE BESCHOUWINGEN VVD BEGROTING 2021-2024

“Ik voel me altijd een optimist als ik een tunnel uitkom”

Robert Lynd (schrijver)

Voorzitter,

We zitten nu anderhalf jaar in de greep van corona. Deze epidemie heeft veel slachtoffers gemaakt, ook in Dalfsen. Gelukkig gaat het vaccineren voorspoedig. De economische schade voor Dalfsen is nog niet bekend, dat zal de komende maanden duidelijk worden. Vast staat wel dat het voor onze inwoners en ondernemers een zware tijd is geweest. Langzamerhand ontwaakt de samenleving uit haar lockdown net als de natuur ontwaakt uit haar winterslaap. Ze is weer in staat om te leven. Het is goed zichtbaar dat de samenleving weer opveert. Het toont haar veerkracht.

Een paar weken terug ontvingen we de PPN. Deze gaf een zorgwekkend beeld. De gemeente stevende af op grote tekorten en we zouden niet ontkomen aan een nieuwe ronde van ombuigingen. Deze keer met grotere gevolgen, omdat de lucht in de vorige rondes al uit de begroting was gehaald. Sluiting van bijvoorbeeld zwembaden, servicepunten en aanpassen van ambities lagen op de loer.

En daar was ineens het Rijk als redder in nood voor de gemeentes. We worden gecompenseerd voor de kosten in de Jeugdzorg, er vindt een herijking plaats van het gemeentefonds en de meicirculaire valt positief voor Dalfsen uit. De tekorten zijn daarmee (gelukkig) fors minder geworden. Enige uitdaging die we nu nog hebben is het wegwerken van een tekort van 107.000 voor 2025. Dat maakt de uitdaging een stuk eenvoudiger.

Wat dit wel laat zien is dat we te maken hebben met een landelijke overheid waarmee het als gemeente lastig samen te werken is. Als het saldo van je begroting op deze wijze fluctueert dan kan je daar lastig tegenaan begroten. Op deze wijze creëer je een Jantje-huilt-Jantje-lacht-begroting. Dit geeft onrust in de eigen, Dalfser samenleving.

Dit kunnen we niet gebruiken, gezien de grote opgaven waar we voor staan. Deze gaan ook grote impact hebben op de begroting. Het sociaal domein, de RES, de omgevingsvisie, de regio Zwolle, de woonopgave, het centrumplan, de verkeersafhandeling in het dorp Dalfsen zijn domeinen en projecten die we bedoelen.

Wat we niet moeten vergeten is dat het Rijk wel een taakstelling heeft gegeven aan de gemeentes om de gewenste bezuinigingen in het sociaal domein te realiseren. In het verleden heeft de VVD diverse suggesties gedaan tijdens begrotingsbehandelingen. U bent bezig met het programma Grip op het sociaal domein om beter in control te komen.

Voor wat de VVD betreft zetten we daarnaast in op meer samenwerking tussen gemeentes binnen het sociaal domein. De VVD denkt dat dit kan zonder dat dit consequenties heeft voor de cliënten in het domein.

De inkoop van zorg en zorgproducten moet gecentraliseerd worden tussen gemeentes. Op deze wijze haal je schaalvoordeel en kan je producten beter onderling uitwisselbaar maken. Daarnaast kan je dan beter invloed uitoefenen op de aangeboden prijzen. Voorbeeld: een bepaald type rolstoel kost de gemeente nu 24.000. Exact dezelfde rolstoel (van dezelfde fabrikant) kost in Duitsland 12.000. Dan laten we als gemeente te veel liggen. Bent u bekend met dit soort situaties [\[1\]](#)?

Het sociaal domein is een ingewikkeld domein. Bijna alles is maatwerk en hoe goed onze ambtenaren ook zijn (daar twijfelen we geen moment aan), al dat maatwerk maakt dat de gemeente Dalfsen te klein is om hier efficiënt op te reageren. De VVD vindt dat we hier meer de samenwerking met andere gemeentes moeten gaan zoeken. Daarmee kan je de kennis beter verdelen en ben je beter in staat om specialisatie aan te kunnen bieden. Hoe kijkt u hiernaar [2]?

Ik kom tot een conclusie, voorzitter. Ondanks eerdere berichten ziet de PPN er goed uit. Wel moet een verschil in 2025 nog worden weggewerkt, maar we vertrouwen de wethouder dat hij hier een prima oplossing voor bedenkt. De consequenties van de herijking van het gemeentefonds en de exacte doorrekening van de bijdrage van het Rijk aan de JZ zijn nog niet goed in beeld, maar dat leidt zeer waarschijnlijk tot een overschot. De consequenties van de corona-crisis zijn nog onvoldoende bekend. De VVD ziet dan ook geen enkele reden om wederom te gaan ombuigen of inkomsten te vergroten door bijvoorbeeld de OZB te verhogen. We denken dat het veel beter is om af te wachten waar we in november staan. Indien nodig, kunnen we dan denken aan maatregelen als dat nodig mocht zijn. Maar deze maatregelen neem je niet als het niet nodig is.

Zoals u ziet zijn wij positief gestemd. Vertrouwen we op de veerkracht van onze begroting en zien in november een positief saldo tegemoet. Niet bij de pakken neer gaan zitten. We vertrouwen op een goede afloop. En denk erom, wie in het dal blijft, ziet nooit de andere kant van de berg.

Natuurlijk kan het tegen gaan zitten. Dan moeten we zeker samen kijken wat we kunnen doen. De dilemma's die u ons heeft gegeven gaan we wel beantwoorden, maar hoeven we nu niet te gebruiken. Als het nodig blijkt te zijn in november om toch maatregelen te nemen pakken we ze erbij.

- Niet sluitende begroting. Als de oorzaak is dat het Rijk te weinig over de brug komt, dan mogen we wat meer de randen opzoeken. Het is onverantwoord om nog meer te gaan bezuinigen zonder dat er grotere offers gevraagd gaan worden.
- De VVD is mordicus tegen een verhoging van de OZB. De afgelopen jaren is de OZB al tweemaal verhoogd.
- De overige inkomsten mogen wat ons betreft verhoogd worden om ze minimaal kostendekkend te maken. Dat mag wat ons betreft sowieso gebeuren als dit nog niet is gebeurd.
- Van het geven van subsidies aan sportclubs en cultuur gaat deels een preventieve werking uit. Hiermee voorkom je hogere kosten in de toekomst. Daarom moeten we hier pas aan tornen als het niet anders meer kan.
- Onderzoek doen naar minder gemeentelijke bijdrage aan bibliotheek, zwembad, sporthal en Kulturhuus is altijd goed. Als er alternatieve manieren zijn te bedenken dan moet dit onderzocht worden. De serviceverlening van deze instanties mag echter niet in gevaar komen. Ook hier gaat immers een preventieve werking van uit.
- Vorig jaar hebben we in deze Raad besloten om de servicepunten open te houden. Hier wederom aan tornen geeft onduidelijkheid. We begrijpen wel dat in uiterste nood hier naar gekeken moet worden. De gevolgen liggen echter wel wat breder. Kulturhuizen krijgen op deze manier ook minder inkomsten.
- Het verlagen van het ambitieniveau in de openbare ruimte vinden we zeker bespreekbaar. Uitzondering hierop is het wegonderhoud. Deze moet op het huidige niveau blijven.
- Met het verlagen van lokale ambities op lokaal niveau tav klimaat en duurzaamheid begrijpen we niet wat u bedoelt [3]. We vinden het juist belangrijk dat de gemeente de regie neemt in

het duurzaamheidsvraagstuk. Goed om met de Duurzame Dorpen in gesprek te zijn, maar de regie moet bij de gemeente blijven. De Duurzame Dorpen kunnen het niet alleen.

- Als er ingegrepen moet worden, dan blijft wat ons betreft het sociaal domein niet buiten schot. Enige uitzondering daarop zijn maatregelen die we als Raad hebben getroffen in het kader van preventie. Die moeten zoveel mogelijk buiten schot blijven. Zoals hierboven al gesteld kunnen we veel behalen uit samenwerking tussen gemeentes.
- We hebben nu een weerstandsvermogen van 5,8 terwijl 2,0 ook uitstekend is. Daarmee doen we het te goed. Wat ons betreft mag die 5,8 lager worden. Bijvoorbeeld 3,0 is nog steeds heel goed. Wel stellen we dat de reserves die daarmee vrijvallen zoveel mogelijk gebruikt worden om de structurele uitgaven te verminderen.
- Onbespreekbaar zijn wat ons betreft maatregelen die de bibliotheek treffen.

Voorzitter, we vertrouwen erop dat de genoemde aanpassingen een positief effect gaan hebben op onze begroting. We wensen u succes bij de verdere uitwerking.

“Het meest praktische wat een reiziger kan doen die onzeker is over zijn weg, is niet om met grootse snelheid de verkeerde richting op te gaan, maar om te overwegen hoe hij de juiste richting kan vinden.”

RH Tawny (historicus)

Met liberale groet,

VVD Dalfsen
Gerrit Jan Veldhuis
Harry Kok
Ronald Frijling
Chiel Coen

Rood = inbreng donderdag (ivm beperkte tijd)

Geel = vraag

Groen = mogelijke motie

Uitdagen en uitgedaagd worden!

Dat is de titel van een uitgave van Democratie in actie met 3 essays over het uitdaagrecht. Van de hand van Jan Terlouw, Daan Rovers en Paul Schnabel. Daar kom ik later op terug.

Eerst aandacht voor de uitdagingen die het college aan ons als gemeenteraad voorlegt in deze perspectiefnota 2022-2025. Waarvoor dank aan de ambtenaren en het college. Want wij denken natuurlijk graag mee in het democratisch proces.

Het college vraagt een richting voor het opstellen van de begroting, een antwoord op de dilemma's en het prioriteren van de dilemma's.

De richting die D66 aanspreekt staat eigenlijk al direct in de inleiding van deze PPN nota.

*Citaat: wij geloven in onze gemeenschap, in de veerkracht en wendbaarheid van onze samenleving. De komende jaren richten wij ons op het verder activeren, versterken en waar gewenst ondersteunen van onze samenleving. En blijven werken aan een samenleving waarin het goed samenleven, samenwerken en samenwonen is. Vanuit het motto: "We werken aan een wendbare, veerkrachtige samenleving en bieden een vangnet voor wie dat nodig heeft".
Einde citaat.*

Zoals u weet gebruikte D66 het motto bij de laatste verkiezingen: "Laat iedereen vrij maar niemand vallen". Dat sluit hier naadloos op aan.

Op de eerder genoemde uitgave van Democratie in Actie over het uitdaagrecht staat als toelichting:

De samenleving verandert en de relatie tussen gemeente en inwoners verandert mee. De gemeente is niet meer allesbepalend, inwoners willen meer invloed en zeggenschap op hun leefomgeving. Steeds vaker pakken inwoners op eigen initiatief problemen in hun buurt aan. En vaak kunnen zij dat beter of goedkoper dan hun gemeente. Via het uitdaagrecht kunnen inwoners van Dalfsen hun gemeente uitdagen om gemeentelijke taken (en budget) over te nemen om hun buurt te verbeteren. Een sterke lokale democratie is gebaat bij betrokken inwoners.

Denk dus eens aan deze richting: Benut de kracht van de samenleving. Het uitdaagrecht getuigt van vertrouwen van de overheid in de burger. Elk burgerinitiatief zal een leermoment zijn voor alle betrokkenen en inspiratie bieden voor nieuwe stappen. Waarmee de door u genoemde druk op de gemeentelijke organisatie ook verminderd kan worden. En het plezier in het werk vergroot.

Dan verwijst u op pagina 5 terecht naar de financieel kaderstellende rol van de gemeenteraad.

In voorgaande jaren heeft D66 meerdere malen gewezen op het merkwaardige feit dat er tot bezuinigingen wordt besloten terwijl in diezelfde periode buiten de begroting om de reserves waar geen claim op rust fors stijgen. Kort gezegd: de spaarrekening wordt door succesvolle grondexploitatiebijdragen buiten de begroting om voller dan nodig en in het begrotingshuishoudboekje beknebbelen we desondanks op maatschappelijke uitgaven.

D66 stelt nu kaderstellend voor aan de raad en het college: Pas de methode van begroten aan conform de wijze waarop de gemeente Raalte en meer gemeenten dat doen. Neem de meerjarenprognose grondexploitatie dus ook op in de PPN meerjarenbegroting. De kans achten wij groot dat daarmee onnodig nadelige maatschappelijke effecten worden voorkomen omdat de PPN meerjarenbegroting eerder voldoet aan de normen van de provincie.

Dan de dilemma's:

1) Bent u bereid een niet-sluitende meerjarenbegroting vast te stellen?

Het antwoord is: Ja, zolang de weerstandsratio boven de 2 van uitstekend zit. Dat betekent misschien dat de toezichthouder de kleur van groen in oranje verandert. Hoewel deze toezichtregel zelf wat ons betreft voor verandering in aanmerking komt. Er wordt nu geen rekening gehouden met de zeer sterke financiële positie van de gemeente Dalfsen. Terwijl Dalfsen wel rekening moet houden met een toezichtregel die in ons geval geen doel dient. Dat zal de toezichthouder aan het denken moeten zetten.

2 a) Bent u bereid de komende jaren de gemeentelijke belastingen te verhogen?

Het antwoord is: alleen als dat echt nodig is. We denken echter dat het niet nodig is door in de begroting ook de meerjarenprognose grondexploitatie op te nemen zoals andere gemeenten ook doen. En de bereidheid om desnoods een niet-sluitende begroting vast te stellen zolang de weerstandsratio boven de 2 van uitstekend zit betekent voorlopig ook geen noodzaak tot belastingverhoging.

2b) Bent u bereid de komende jaren overige inkomsten te verhogen of te heffen?

Zolang er geen zicht is op de mate van prijselasticiteit van tarieven voor maatschappelijke diensten is daar geen antwoord op mogelijk. Dan zou een tariefsverlaging zelfs een inkomstenverhoging kunnen opleveren. Verder zie het antwoord op 2a.

3) Voorzieningen.

3a) Bent u bereid om subsidies te verlagen aan verenigingen op het gebied van sport en cultuur?

Antwoord: Dat zal tot ongewenste maatschappelijke effecten leiden zeker in deze tijd. D66 kiest voor het verder activeren, versterken en waar nodig ondersteunen van onze samenleving zoals eerder vermeld.

3b) Bent u bereid onderzoek te doen naar de wijze waarop sporthallen, bibliotheek, zwembaden en Kulturhuizen in stand blijven met een lagere bijdrage van de gemeente?

Antwoord: Hoewel een onderzoek geen kwaad lijkt te kunnen is de doelformulering wel degelijk van belang. Als bezuinigen het primaire doel is past het niet bij het uitdaagrecht. Dan wordt het uitdaagrecht verkeerd ingezet waardoor de betrokkenheid van inwoners juist geschaad kan worden.

3c) Bent u bereid gemeentelijke servicepunten te sluiten?

Antwoord: Als er in de lokale gemeenschap geen behoefte meer aan blijkt te zijn kan dat acceptabel zijn. Maar voorkom ongewenste maatschappelijke effecten door onnodige bezuinigingen. Zie ons eerder opgenomen kaderstellend voorstel voor de begrotingsmethode Raalte en andere gemeenten.

4) Bent u bereid het ambitieniveau voor de openbare ruimte te verlagen?

Antwoord: zie 3c.

5) Bent u bereid onze lokale ambities op het gebied van duurzaamheid te verlagen?

Antwoord: zie 3a.

6a) Bent u bereid om lokale regelingen in het sociaal domein naar beneden bij te stellen? En deze regelingen met dat doel tegen het licht te houden?

Antwoord zie 3c.

7) Bent u bereid incidentele bedragen in de meerjarenbegroting 2022-2025 te dekken uit de algemene reserve vrij besteedbaar, waarbij we de nadere voorwaarden uitwerken en deze in ieder geval richten op het verlagen van structurele lasten?

Antwoord: D66 is blij dat u deze vraag stelt. Het antwoord heeft u voorgaande jaren al ontvangen.

Een suggestie: Investeer z.s.m. in omzetting nog resterende openbare verlichting naar 100% LED met als doel onmiddellijke en optimale verlaging structurele energiekosten.

9) Heeft u specifieke onderwerpen die u wilt benoemen om te onderzoeken of juist te benoemen als bespreekbaar?

Antwoord: Het gebruiken van het uitdaagrecht. Het inzetten van een burgerbudget. Inwoners centraal stellen bij energietransitie. En streven naar 100% lokaal eigendom bij energieprojecten met een integraal gebiedsplan.

Wij vragen ons af of vervanging meubilair in het gemeentehuis uitgesteld kan worden en ook een nieuw werkplekconcept. Dat kan later altijd nog en heeft geen ongewenste maatschappelijke effecten naar onze indruk.

Bij centrumplan Dalfsen is de volgorde belangrijk. Werk met werk maken. De dorpsentree Oostzijde eerst aanpakken. Appartementen belangrijk voor doorstroming op woningmarkt. Beperktere investering gemeente nodig. Kerkplein niet eerst....

Onze afsluitende opmerking over deze PPN nota is dat de gemeente Dalfsen er goed voor staat en ook een goede toekomst tegemoet gaat. Onzekere ontwikkelingen in een complexe wereld in combinatie met grote uitdagingen zal de neiging om behoedzaam te begroten versterkt hebben. Daar hebben we begrip voor.

Repareer wel uw dakgoot als de zon schijnt.

Maar kijk vooral niet met een nachtkijker naar de opkomende zon.

Deze PPN nota wekt (wellicht onbedoeld) wel die indruk.

Als er een keer een geschikt moment is om de reserves waar we jarenlang voor gespaard hebben te benutten dan is het nu wel.

Heb vertrouwen. Geld is niet het probleem. Dat komt echt goed.

Hartelijk dank voor uw aandacht.

Namens D66 Dalfsen,

Ben Schrijver